

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

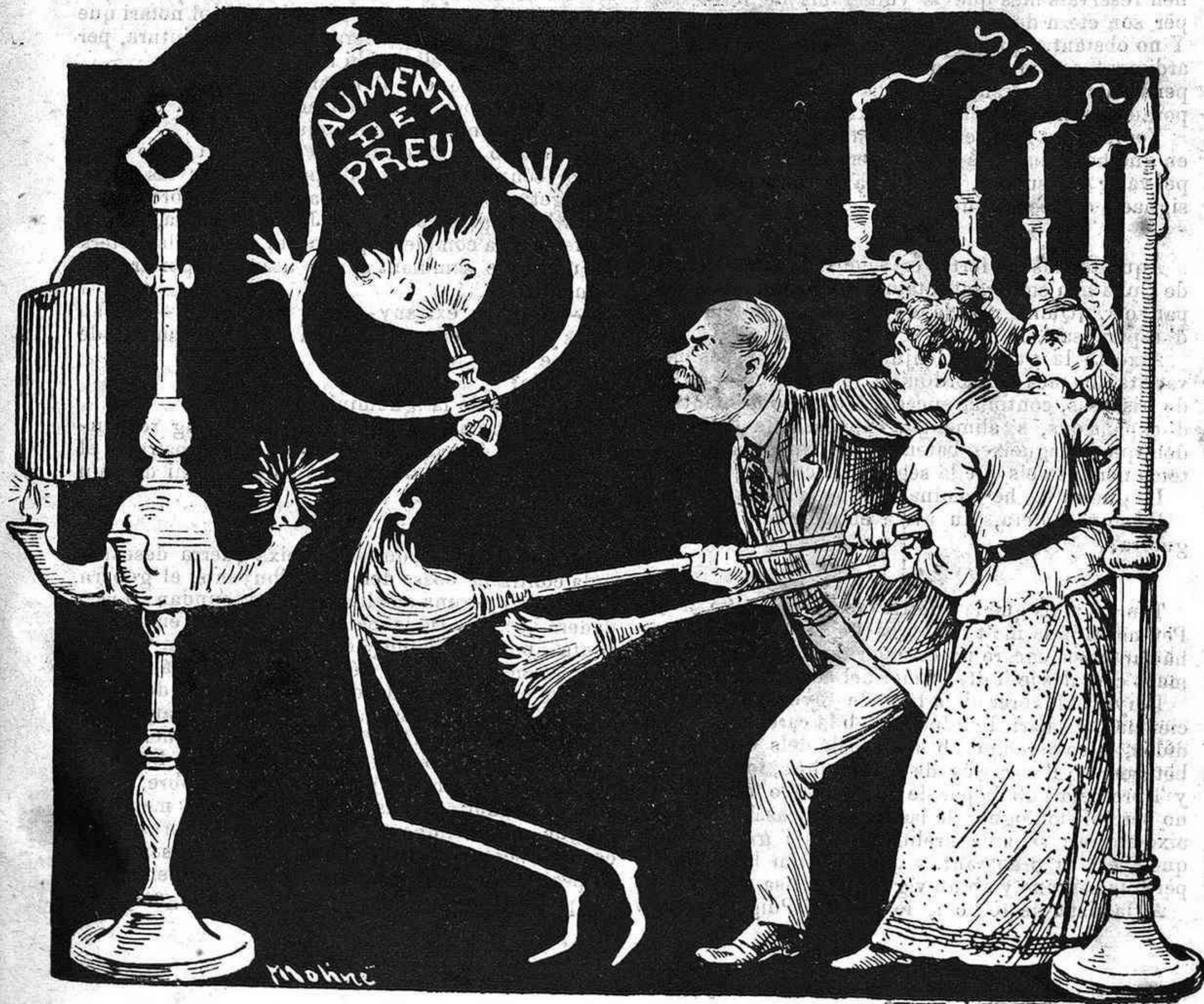
Números a strassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

Ab aquest sol armament—sabrém ventarnos las moscas:
avants que pagar l' augment,—ens quedarem á las foscas.

CRONICA

Aquell Santiago llegendari que coneixen tots els espanyols, montat á caball, l' espasa en l' ayre, arrollant á una munió de moros, ara se 'ns ha representa á peu, encasquetat lo barret de yarey y mal cubrint lo seu cos ab quatre pellingos de tela de vions, ferm en la trinxera, ab lo mauser fumejant als dits, y fent foch contra 'ls enemichs d' Espanya, tant com ab lo fusell ab sos dos ulls espurnejants de rabia.

Aixís es l' imatge del nou Santiago que s' ha de venerar en los altars del patriotisme. Lo seu nom: *Santiago de Cuba*.

Precisa adorar-lo: es un valent, un prodigi d' abnegació y desinterés, que no te en compte ni un instant el preu de la vida, disposat tot'hora á sacrificarlo tot per l' honra de la patria. Ell no ha fet de l' exercici de las armas una carrera per prosperar; no n' espera res, res ne pot alcansar... y no obstant, s' ha batut com un héroe.

Dinou anys tenia y treballava, desconegut, entre la massa dels que remouhen la terra ó dels que vetllan al peu de un teler mecánich, sense més aspiracions que procurarse per ell y per sa familia un bocí de pa. Varen dirli que li tocava anar al servey, tota vegada que no tenia trescents duros per redimirse, y va anársen'hi sense replicar.

Ni tant sols va fixarse en que mentres els pobres hi van, els rics se quedan tranquils á casa seva. Ni tant sols va considerar que d' aquesta patria que 'ls rics disfrutaban amplement, els pobres no 'n tenen reservats mes que 'ls vuit pams de terra que per son etern descans trobarán el día que 's morin. Y no obstant, aquesta patria es lo que defensen ab ardiment assombrós, sufrint per ella tota mena de penalitats, arrostrant los perills mes inminents, exposant tot' hora la salut y la existencia.

Vegin si tot aixó, en las circunstancias especials en que ho realisan, á més de ser empresa d' héroes pel valor que suposa, no es obra de sants, per la resignació que representa.

Aquests días las fortas emocions de la campanya de Cuba han embargat totalment l' esperit dels espanyols. ¡Quína mescla de angunias, de temors y d' esperansas!...

Aixó té la guerra. Conjunt d' accidents los més variats, los més extraordinaris, torbellí de neguits y de frisansas, continua successió d' encongiments y d' expansions, s' alimenta á expensas de la sanch dels que la segueixen batentse y á expensas del sistema nerviós dels que la segueixen contemplantla.

La guerra tot ho domina. Qui no la fá se la dona. Espanya entera, viu avuy en perenne estat de guerra.

Tant es aixís que la guerra també la tenim á la Península ja fa molt temps, si bé las operacions no havían pres encare un carácter tan general y alarmant com desde 'l día primer del corrent mes.

Lluytava l' obrer ab la falta de feyna y l' insuficiencia del salari, l' industrial ab la carencia de pedidos, lo comerciant ab la elevació dels cambis, lo botiguer ab l' escassés de compradors, lo rentista y l' propietari ab la por de no cobrar lo cupó ó de no percibir lo lloguer de las sevas fincas... Pero tot aixó era res: senzills preliminar-se del gran atac que s' estava preparant, y que al últim ha estallat per tots cantons y ab un vigor que causa esglay.

A la vista de tothom, lo general Puigcerver va

establir las sevas pessas de batre, prenent per reducte inexpugnable la tribuna del Congrés Ningú va ferne cas mentres anava acumulant canons y morters de tots calibres, ametralladoras de tots els sistemas, fusells, revólvers y hasta pistolas de xispa, que per fer mal totas las armas son bonas. Sens mes que llegir un projecte de autorisacions va tenirho tot montat y á punt de funcionar.

Cert que 'ls diputats y senadors podían cridar-lo á l' ordre; pero 'l país estava en guerra y 'l patriotisme té las sevas exigencias... y además, se tractava de números, de tants per cent, y aixó als pares y als avis de la patria sempre 'ls mareja... Pobrets! Altres mals-de-cap tenen. Y com que 'ls avis y 'ls pares de la patria no van dir res, de res va enterarse 'l país, quan era hora de reclamar... Ara, ja es tart: ara las hostilitats ja están rompudas.

¡Y ab quín furor!... Objectiu de la campanya es la bossa dels espanyols. Per tots cantons li están fent foch. ¡Pobreta! Ella sí que no tindrà mes remey que capitular.

Recárrecn als que treballan, recárrech als que produheixen, als que consumen y als que no menjan, als que posseheixen y als que no tenen res. Contribució especial als que viatjan y als que s' están quiets, als qu' encenen llum y als que permaneixen á las foscas... No s' escapa ningú.

Y quan algú sofreix una ferida ó una senzilla esgratinyadura, vé 'l govern paternal, y á manera d' esparadrap, li enganxa un sello.

De sellos se 'n han fet de totas las formas y de tots els preus. Els mateixos que han de usarlos s' hi veuhen perduts y no saben quíns emplear. L' altre día m' ho deya un depositari de la fé pública:— Desde 'l primer de juliol no hi ha un sol notari que haja entregat cap primera copia d' escriptura, per no saber quíns sellos s' hi han d' enganxar.

Aixó proba que 'n Puigcerver es un estratégich de primera forsa: per vencer y rendir al enemich no hi ha res millor que marejarlo.

Marejarlo y entristirlo. Per aixó 'l sello dels cinch céntims que s' ha de posar á totas las cartas y targetas postals té aquell aspecte fúnebre que fa venir las llágrimas als ulls. Ja no mes falta, porque l' efecte siga complert, que fassin vestir als carters un uniforme semblant al que usen els porters del cementiri.

—Lo qu' es extrany—deya un ciudadá—que ab tants y tants sellos el govern s' haja descuidat de crearne un.

—Quín?

—El sello de la ignominia.

—Fugi, home, no digui aixó...—li vaig respondre.—No 'n fa poch de temps que 'ls espanyols el portém enganxat. Ja casi bé no se sab ni de quín color es.

Lo mes curiós es qu' en aqueixa guerra desesperada contra la bossa dels contribuyents, el govern haja trobat alguns auxiliars que 'l secundan ab verdadera vocació. De la mateixa manera qu' en Dewey conta ab l' Aguinaldo y en Shafter ab en Calixto García, en Puigcerver té també 'ls seus tágalos y 'ls seus mambissos, disposats á aprofitarse de l' ocasió posantse al seu costat ab armas y bagatjes. Lo que dihen ells:—«A la guerra com á la guerra.»

Aquí tenen sino las empresas de gas de Barcelona. Lo govern imposa un deu per cent sobre 'l fluit que 's consum; donchs ellas, per no ser menos, á mes de aquest impost, carregan tot de un cop sis céntims per cada metro cúbich, que representa un 25 per cent del seu valor. No passen per menos que per pesar com un parell y mitj de Puigcervers.

Sempre s' han distingit las patuleyas per ferho mes fort que las tropas regulars.

Alegan ellas que 'l preu del carbó ha aumentat, sense considerar que també ha aumentat el preu del cock, del alquitrá y dels demás productes que s' obtenen de la destilació, sortint el gas poch menos que de franch.—Aquests son comptes nostres—diuhen las empresas—y 'l públich no deu ficars'hi.

Verdaderament: lo millor que pot fer el públich, es tancar las espitas.

Després de tot, per no veure certas cosas, casi val mes quedarse á las foscas.

* *

No entranyin que la present crónica haja degenerat desde lo sublim á lo vulgar. Lo temps s' ho porta. A Cuba, hem deixat al nou Santiago personificació del soldat, lluytant impávit per l' honra de la patria... A la Península queda un nou Sant Bartomeu, personificació del poble, que tan tranquil·lament se deixa escorxar pels explotadors de aqueixa mateixa patria.

¡Que li treguin la pell!... Tant se val. Aixís com aixís ja casi comensava á foradarla ab els ossos.

P. DEL O.

FLORS

(INSTANTÁNEA)

Als quinze anys tendra ponzella;
als vint, olorosa flor;
als trenta, flor ben desclosa
pe'l cálits besos del sol.

Als quaranta, flor migrada
sense flayre ni color;
als cinquanta, flor ja mústega,
als xeixanta, flor que 's mort....

Sense tú, Lesbia, flors secas
son també mas il·lusions....
Somnis d' amor y de gloria,
tot perdut.... tot llest.... tot pols....

J. BAUCELLS PRAT

EMBOLICA QUE FA FORT

No hi ha remey: els *chicos de la prensa* diaria son aixís. A n' ells, deixéulos disbaratar á la mida del seu gust; pero ¡cuydado que 'ls hi piquéu els dits y 'ls hivolguéu fer entendre que dos y dos fan quatre, y que una cosa es el Polo nort, un' altra 'l Polo sur y un' altra 'l Polo.... de Bernabé! Veuréu llavors com s' enfadan, y espeternegan y rompen el ronsal, anántsen camps á través, sense mirar ahont fican els peus ni quinas averías causan á la lógica y al sentit comú.

Ara n' hem vist un exemple.

Perque en lo penúltim número de LA ESQUELLA vaig lamentarme dels innumerables lapsus geográfics comesos per la premsa espanyola ab motiu de la guerra ab els Estats-Units, un de la colla que, á judicar per lo que s' encén, deu tenir quá de palla, ha pres la lamentació pel seu compte y, decidit á fer un punt d' home en defensa de la classe, ha exclamat: «Aquí estich jo. ¿Qué diu vosté? ¿Que 'ls periodistas no saben geografia? Donchs ara veurá com s' equivoca.»

Y efectivament; el *chico* s' ha calat els lentes—perque es impossible que un polemista d' aquest tenor vaji sense vidrieras—y agafant el *Larousse* ha comensat á descantallarse.

CABALLEROSITAT YANKI

¡Diners ó la vida!

—¿Halifax?—
ha dit:—Veyám,
la H. ¿Veú? A
més del Halifax
del Canadá, hi
ha l' Halifax d'
Inglaterra, y 'l d'
Australia, y mit-
ja dotzena d' Ha-
lifaxos més. ¿Port
Royal? Miri la P,
y trobará una co-
lumna de Ports-
Royals que 'l gi-
rará d' espatllas.
¿La punta Mai-
sí?... La punta
Maisí dista uns
doscents kilóme-
tros de Santiago
de Cuba, y per
lo tant....

¡Y jo que 'm
queixava de la po-
ca erudició dels
diaristas espa-
nyols! ¡Mirin
aquest, si 'n sab de cosas.... desde que ha fullejat el
diccionari de 'n *Larousse!*

Lo mal es que, á pesar del diccionari, ó potser
perque 'l diccionari no ho diu, el periodista incógnit s'
emperra en que un barco que 's trobi davant
de la punta Maisí s'ha de trobar forsosament *lluny*
de Santiago de Cuba, y aixó es una tossuderia im-
perdonable.

Pregúntiu á n' en Sampson, que n' está mes ben
enterat que vosté, senyor *Incógnit*; pregúntili y
veurá lo que li contesta.

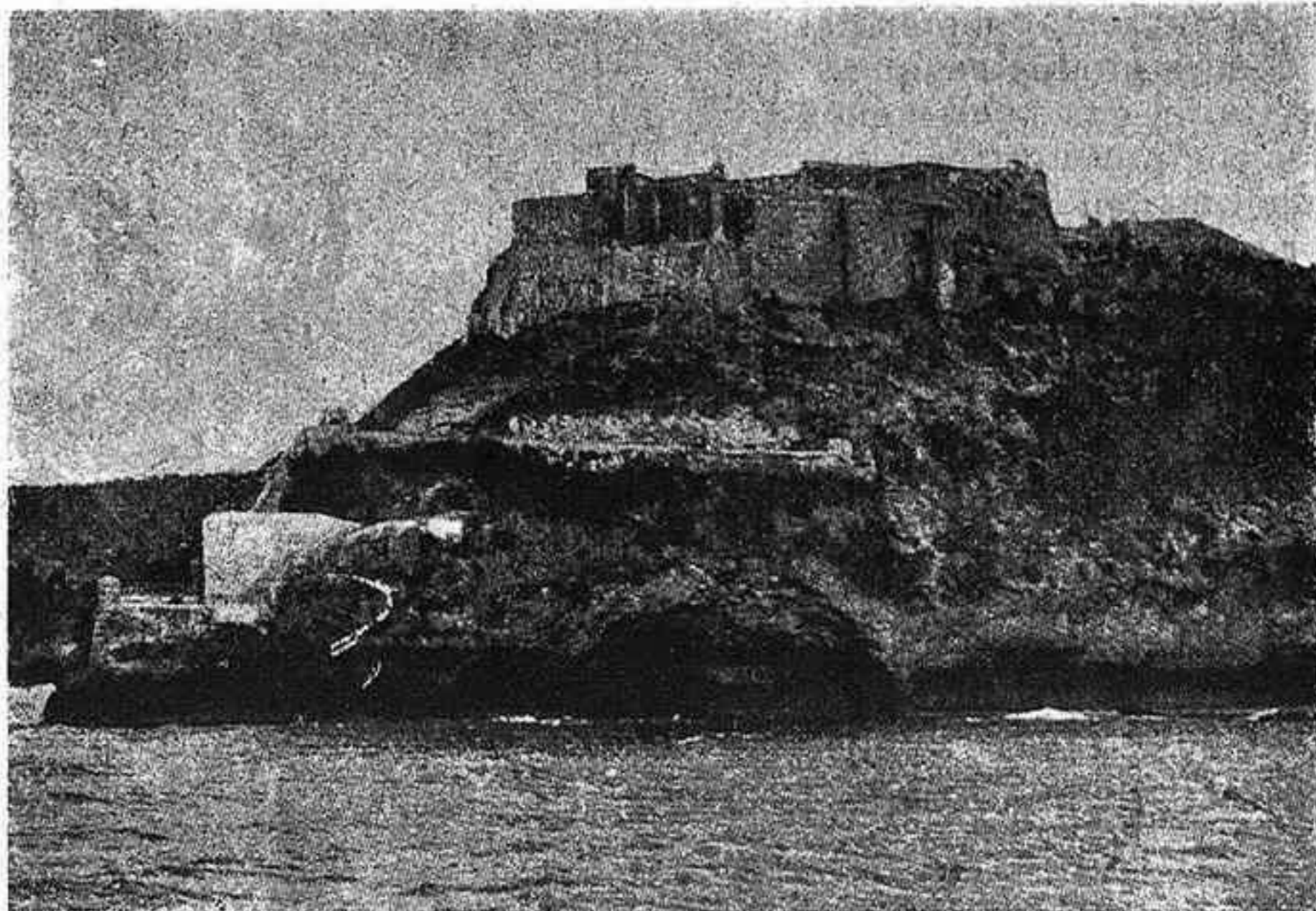
«Entre la punta Maisí y Santiago—vaig dir jo—
hi ha apenas quatre passos.»

Y l' *Incógnit* replica, indignat:—¡Alto! Una mica
més: uns dos-
cents kilómetros.

Pero vinguim
aquí, marino an-
gèlica: ¿qué son
doscents kilóme-
tros en assump-
tos d'aquesta na-
turalesa? ¿No sab
que un vapor de
marxa regular re-
corra aquesta dis-
tancia en vuyt
horas, ó en set ó
en menos?

També es cu-
riós l' empenyo
del meu contrin-
cant en lo refe-
rent á l' esqua-
dra americana de
la costa de Cuba.
Deya jo en lo
meu article qu'
era impossible
que uns barcos
que tot el día es-
tán crasant de l'
Habana á Cárde-
nas pugan reu-
nirse cada nit da-
vant de Cienfue-
gos.

UN CASTELL CÉLEBRE

Lo Morro de Santiago de Cuba á l' entrada de la bahía.

te rodó: si á Cuba 'ls días constan de *cinquan-
ta sis* horas, un barco que corri setze millas per ho-
ra y no estigui per carbó, ni s'aturi un moment en
lloch, ni li importi un pito el estrellarse, pot demos-
trar palpablement que jo tinch rahó y que quan un
diari fa una planxa.... ja sab perque la fa.»

Seria bonica aquesta combinació, veritat? La
llástima es que 'ls días sempre tenen las mateixas
horas, y per més esforços que fassi y per vegadas
que 's miri 'l *Larousse*, no trobará la manera de lo-
grar que 'n tinguin més de vintiquatre.

Després d' haver remenat el *Montserrat* ab el sa-
lero que acabém de veure, l' *Incógnit* periodista s'
embolica magestuosament ab el seu manto, diu qua-
tre frasses á mo-
de *moraleja*....

y 's retira pel fo-
ro, agotats els
arguments y las
municions.

Lo qual que,
si val á dirho,
mes que una re-
tirada 'm sembla
una fuga.

Perque ¿y d'
alló de la perla
del Mediterrani,
qué 'n fem, se-
nyor *Incógnit*?

¿Y aquell port
tan violentment
arriba al Japó,
ahont ens deter-
miném ádeixarlo?

¿També s' ho
creu vosté que
Cádiz es cap en-
sá del estret?

¿Li sembla de-
corós pendre una
plassa marítima
á una nació que
encare es amiga
nostra, y no fer
després cap pas
per tornarli?

CABECILLAS CUBANS

Máximo Gómez.

NOTAS FILIPINAS

L' ISLA DEL CORREGIDOR
situada á la boca de la bahía de Manila.

CAVITE.—Comandancia militar.

CAVITE.—Portal del recinto fortificat.

Acabada la guerra—si, pagat tot, ens quedan diners per ferho—hem d' establir una escola de geografia pera us d' aquests aixelabrats que ab tan desenfado tractan de la terra coneguda.

Y prevenintme ab temps, desde ara demano passa per tres deixebles:

Pel actual ministre de Marina, qu' encare no sab que al mar índich hi reyna un vent que impossibilita 'l pas dels torpeders.

Pel senyor *Incògnit*, que ignora que á un barco que durant el dia crusi entre l' Habana y Cárdenas li es impossible passar la nit á Cienfuegos.

Y pel *Diluvio*, que creu y publica en lletres de motllo que 'l port de Nagasaki ha fugit del Japó y ha aparegut á las costas de Alemania.

A. MARCH.

¡POBRETA!!

—¡Criminals, nerons, imbécils, vils, dolents malvats, infames, mal factors, tirans, iníquos, butxins, feras indomables, depravats, traydors, carives, indecents, rifenyos, cafres, zulús, tauls, cors de pedra, desalmats, ruíns, salvatjes.... Merexerían que us dessin un bon fart de garrotadas.... ¿Cóm es possible anar bé ab gent de tan mala rassa? ¿Qué us ha fet per' qué li deu aqueix torment á mansalva?... ¡Aixó subleva! ¡Aixó irrita! ¡Aixó dona esgarrifansas! ¡Aixó no té nom.... grans pillos! ¡Mala sort! ¡Mala negada! ¡Aixó es horrible.... ¡¡Pobreta!! ¡quin modo de agarrotarla!... Mentida sembla que hi hagi sers humans tan miserables.... No anava errat aquell sabi

¿No 'n diu res d' aixó 'l *Larousse*?

¡Ah!... Que 'm dispensi 'l senyor *Incògnit*; pero jo insisteixo en lo que vaig proposar l' altre día.

quan digué:—¡La rassa humana
té lo cort empedernit
y la sanch envenenada!—

.....
Aixó deya un protector
de bestiolas y de plantas,
á tres ó quatre noys que
sens cervell y sens entranyas,
van lligar un fil d' aram....
al coll de una sargantana!

AGUILETA.

BEATERÍAS

Vostés vajin rihentse dels capellans y compadeixentlos pel paper ridícul que avuy representan...

Ridícul ó no ridícul, lo cert es qu' ells son els únichs que suran y fan encare un calaix regular.

¿Hi ha una desgracia? El clero se 'n aprofita.

¿Ve una catástrofe? ¡A demanar incontinent la intervenció del clero!

Y com las desgracias abundan y las catástrofes ja casi succeheixen un día sí y un altre també, resulta que 'ls capellans sempre tenen feyna.

Vejin, sinó, lo de Santiago de Cuba. Venen las primeras noticias y se sab que ha mort el general Vara Rey. Consternació aquí, plors allà, sentiment á tot arreu....

Pero mentres tant, á Avila ja 's preparan funerals pel general mort; funerals que 'l clero cobrarà y que segurament no serán magres, porque aquí,

ahont no hi ha diners per res, per aquestas cosas sempre n' tenim de sobra.

Un diari ho deya: «Ha arribat á Barcelona 'l fundador de l' Obra expiatoria pera 'l rescat de las ánimas abandonadas del purgatori.»

LA PUJA DEL GAS

—Mentres encenguin els fanals del carrer, ens poden vení al darrera ab els auments y 'ls impostos!....

¿Qué ha vingut á ferhi aquí?

Pues ja s' ho poden pensar: á buscar quartos.

Perque, segons el mateix diari, «l' associació de l' Obra expiatoria—que per cert es francesa—conta á Barcelona ab gran número d' inscrits.»

Aquí 'ls obrers se moren de gana.

Aquí no 's poden establir cuynas econòmicas per falta de medis.

Aquí aviat la gent haurá d' emigrar per terras extranyas.

Pero vé un capellá francès á recullir fondos per las ánimas abandonadas del purgatori, y de fixo que se 'n tornarà ab una bossa que farà goig.

Jo ja ho veig, per xó. ¡Tenim tant que agrahirli al clero en las actuals circumstancias!

¿Qué sería de nosaltres sense ell?

Lo día de la escapada de la esquadra de 'n Cervera, al arribar las primeras noticias m' ho deya una senyora:

—¿Ho veu com al últim ha pogut sortir de Santiago?

—No ho veig, pero sento que ho diuen.

—Y es la pura veritat. Y aixó 's deu á nosaltres, als que continuament orém demanant á Deu lo triunfo de las armas espanyolas. La Providencia 'ns ha escoltat, y....—

Y quan lo endemà va sapiguere que nostra esquadra havia sigut destruhida, la pobra senyora, que encare no s' ha enterat de

«que Dios ayuda á los malos

cuando son más que los buenos.»

deya, una mica afligida, pero ab la mateixa fe de sempre:

—¡Secrets de la Providencia! Senyal que no estavan en gracia de Deu!.... ¡Oremus!

Y tenía rahó, la pobra.

Si no se li diu aixó ¿qué se li pot dir ara com ara á aquest desventurat país?

Oremus, oremus.... ja que son tants y tants els que l' han perdut.

MATIAS BONAFÉ.

LLIBRES

CAPÍTULOS QUE SE LE OLVIDARON Á CERVANTES.—*Ensayo de imitación de un libro inimitable.*—Obra póstuma de JUAN MONTALVO.—Aquest es lo títol de l' últim llibre que la casa Montaner y Simón ha repartit als numerosos subscriptors de la *Ilustración Artística*. Se tracta d' una obra de crítica y d' imaginació al mateix temps, trassada y escrita per un gran admirador de Cervantes, y del seu llibre immortal, y que á la admiració que 'ls hi professa reuneix una perspiciacia molt clara y certera y un dó de identificació que verdaderament causa maravella.

L' obra representa un verdader atreviment, pero just es consignar qu' está coronat per l' éxit.

Sense que puga dir ningú que al *Quijote* li falta res, lo Sr. Montalvo va trobar una serie de incidents y de novas aventuras que realsan mes y mes lo carácter moral del caballero andante. Páginas sabrosíssimas y admirablement escrites que produheixen no poca sorpresa y se saborejan ab gran delicia.

Ilustran lo llibre conciensuts dibuixos trassats ab la fermesa y la sobrietat características de son autor l' excelent artista D. Joseph Lluís Pellicer.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

... *La oratoria infantil* escrita por Pablo Pi —Es un llibre de lectura escrit al objecte de que 'ls noys pogan practicarse en la bona puntuació. Conté ademés una colecció de petits discursos y poesias per ameuissar los exámens dels estudis y altres actes escolars.

... *Discurso leído en la REAL ACADEMIA DE BUENAS LETRAS DE BARCELONA*, en la recepción pública de don Eduardo Vidal Valenciano, el día 26 de Junio de 1898.—

Lo nou académich fa en aquest discurs consideracions molt atinades respecte al estat actual del teatro á Espanya y especialment á Catalunya. Aqueixas consideracions molt personals y sinceras, son, segons ell mateix expressa, la confessió general de las sevas ideas y dels seus sentiments en una materia que tan bé coneix, per haver sigut sempre 'l centre de atracció de las sevas aficions.

... *Un bany al Astillero* per Joseph Asmarats y Salvador Bonavia—Aquest juguet perfectament representable del qual ne donem una mostra en lo present número, forma l'obra primera de la *Galeria cómica catalana* que ha comensat á publicar-se.

RATA SABIA.

LA DONA
Y 'LS BARCOS (*)

Ara 'ls hi vaig á explicar una comparació bona que jo hi format de la dona ab els barcos de la mar.

Aquesta comparació deixarà á n'algú estranyat pero un cop m' haurá escoltat a 'm dirá si tinch rahó.

La xicota aixeredeta que corra d' aquí y d' allá y fa perdre la xaveta á qui la vol atrapar, per mí aquesta es la *Corbeta*.

La casada que 'l deber d' estimá 'l marit olvida y te un altre foraster que li dona.... mala vida aquesta es un *Destroyer*.

La que don l' honra al olvit perque ha trobat un mosquit que un pis per ella ha parat, á aquesta 'l nom li he donat d' *Acorossat protegit*.

La sogra que ab sas rahons sens que 's gastí dels pulmons al gendre dona la *lata*, com que li sobran.... canons ¿qué potser si no *Fragata*?

La que volta pels carrés ab ayre d' estupidés buscant sempre la perduda fent signos com si fós muda, es un *Cassa-torpedés*.

Aquella que á preu d' Encant s' entrega al vici sens fré y 'l seu honor va burlant, resulta un *barco* també pero es un *Barco mercant*.

La que sols pensa en ballar y posarse boniqueta per fé á n' els joves guar, aquella es una *barqueta de pescar*.

Y totas, siga 'l color que siga, per fer més tropa

EL SELLO DE GUERRA

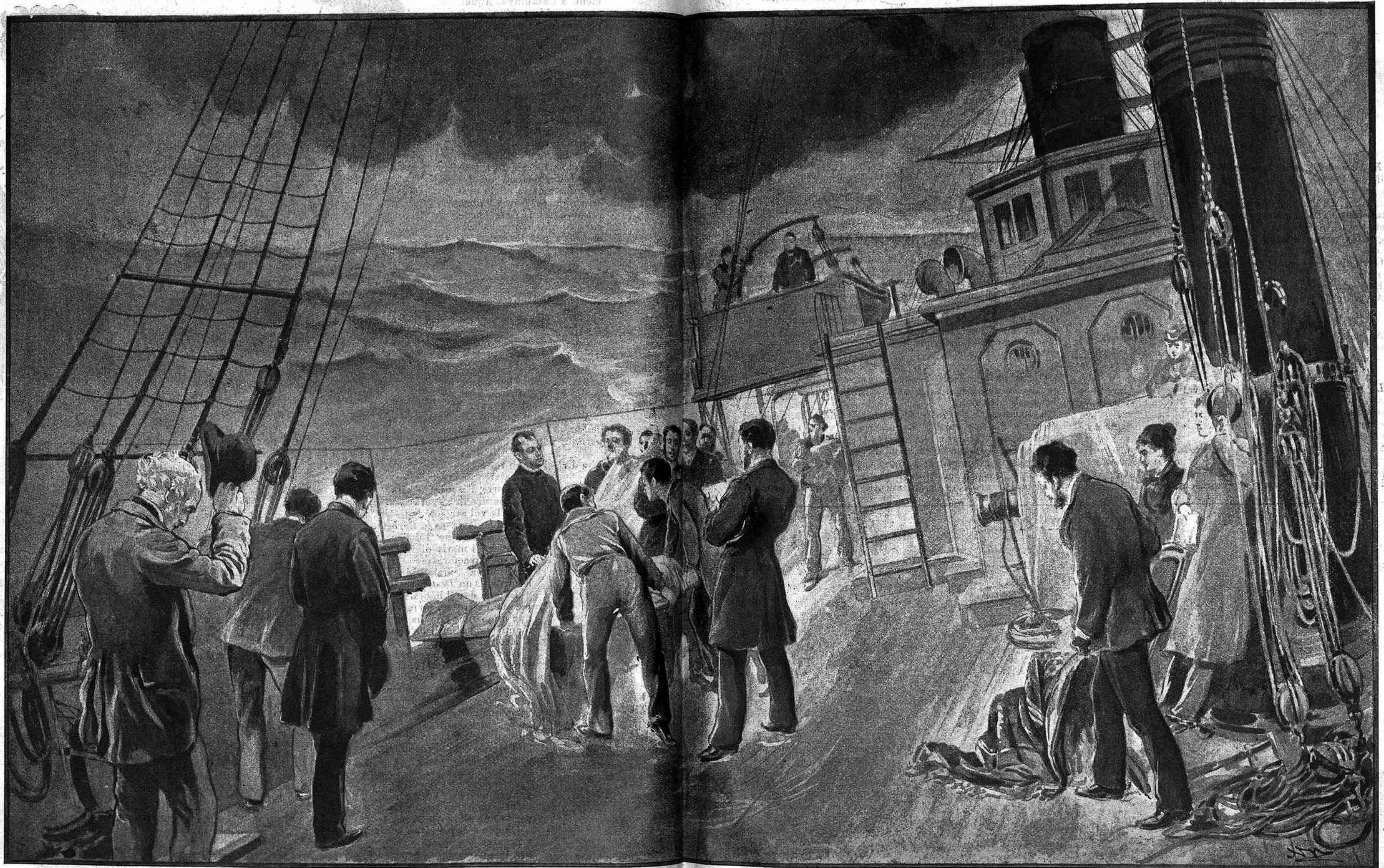
¿Vas á la font? Sense sello, el canti no l' omplirás.
¿Vas á la plassa? Per ferho, has de dú un sello al cabás.

(*) De la comedieta «Un bany al Astillero».

—¡Hasta nosaltres!... Cada mes... un sello.

UN ENTERRO EN ALTA MAR

¡En pau descansi!

tenen la proa, la popa
y 'l seu babor y estribor.
En fi, que 'l mon es la mar
d' ahont sempre suran las donas
y fan d' opinó las onas
que las deixan navegar.

ASMARATS Y BONAVÍA.

LIRICH

El Escondrijo es un vaudeville arreglat á la escena castellana. Pertany de plé á un género que no 's preocupa ni de la verosimilitud de l' acció ni de la pintura afinada dels tipos, ab l' afany d' enredar l' argument y combinar situaciones extravagants, portadas á gran velocitat, poch menos que marejadora. Naturalment, los tipos obligats á seguir las, perden l' alé y quedan completam nt desnaturalisats.

Obra de recepta, 'l públich de bona fé, la pren y hasta hi riu.

En l' execució procuraren distingirse las Sras. Martínez y Alverá y 'ls Srs. García Ortega y Valero.

**

Aquesta nit, benefici de la Tubau ab *La Dama de las Camelias*.

NOVEDATS

La verdad sospechosa tal com la va escriure Alarcón es una comedia molt xamosa. La pintura del embustero Don García es graciosíssima y resulta perfectv. Corneille va apoderarse del assumpto per escriure sa famosa obra *Le menteur*.

Pero arreglada á las exigencias de la moderna escena, la producció pert molt. Lo públich no pot acabar-se que cert as escenas tingan per escenari una plassa pública.

Per altra part l' obra va ser representada molt lleugera-

ment, ab poch carinyo. Deixant apart alguns moments del Sr. Díaz de Mendoza, 'ls demás actors van limitarse á resar sos papers, sense cuydarse de donar lo valor als riquissims versos, nutrits de pensaments, imatjes y conceptes que avaloran l' obra mestra del insigne autor castellá.

**

Lo benefici de la Guerrero va produhir un plé á vessar... y aixó signé sens dupte lo més notable de la funció.

En lo paper de *La Dolores* no 'ns convens la Sra. Guerrero. Li falta arranch dramátich, bravesa, sabor popular. En lloch de una criada de servey de un hostal aragonés veyém en ella á una senyoreta disfressada. Y es molt sensible que no puga disfressar la tendencia al mimo que ha arribat á ser en ella un verdader amanerament.

Lo diálech d' Eussebi B'asco *Mensajero de paz* es una producció d' escás valor escénich. Está, no obstant, ingeniosament escrita y te alguns tochs de sentiment més superficial que fondo y verdader.

**

Dissapte benefici del Sr. Díaz de Mendoza, qui posará en escena 'l drama de Guimera: *Tierra baja* y estrenará la obra: *Madre mía!*

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

L' empresa ha fet bona adquisició ab l' artista Mr. O'Connor, que fá sombras ab las mans. D' un exercici d' entreteniment que ha arribat á ser vulgar, ne treu un gran partit, presentant algunas siluetas graciosas y fins escenas cómicas verdaderament xocants. Lo públich s' hi fá un tip de riure, y no 's cansa de aplaudir la picaresca habilitat de aquest *mani-sombrista* que cada nit ompla un dels números més agradables del programa.

GRAN-VIA

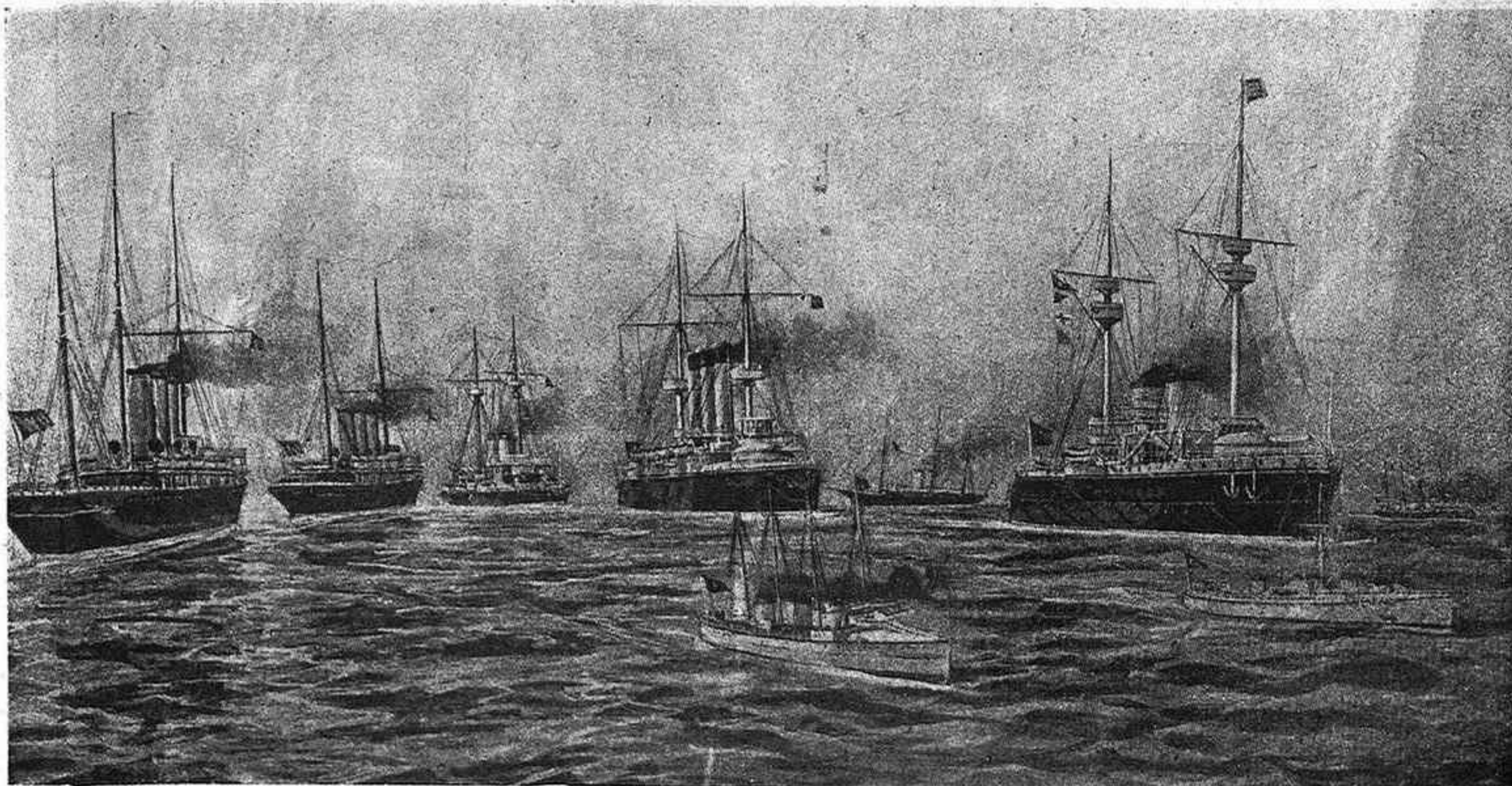
Obras novas: *Tortilla al ron*, opereta bufa. No ofereix granc osa de particular, havent obtingut un curt número de representaciós.

La sarsueleta *El Padre Benito*, lletra dels Srs. Sánchez Pastor y Pasos y música del mestre Valverde té un argument senzill y bastant ben desenvolhat, presentant algunas escenas cómicas que no careixen de gracia.

La música no ofereix cap número notable. Son autor s' ha limitat á omplir l' expedient.

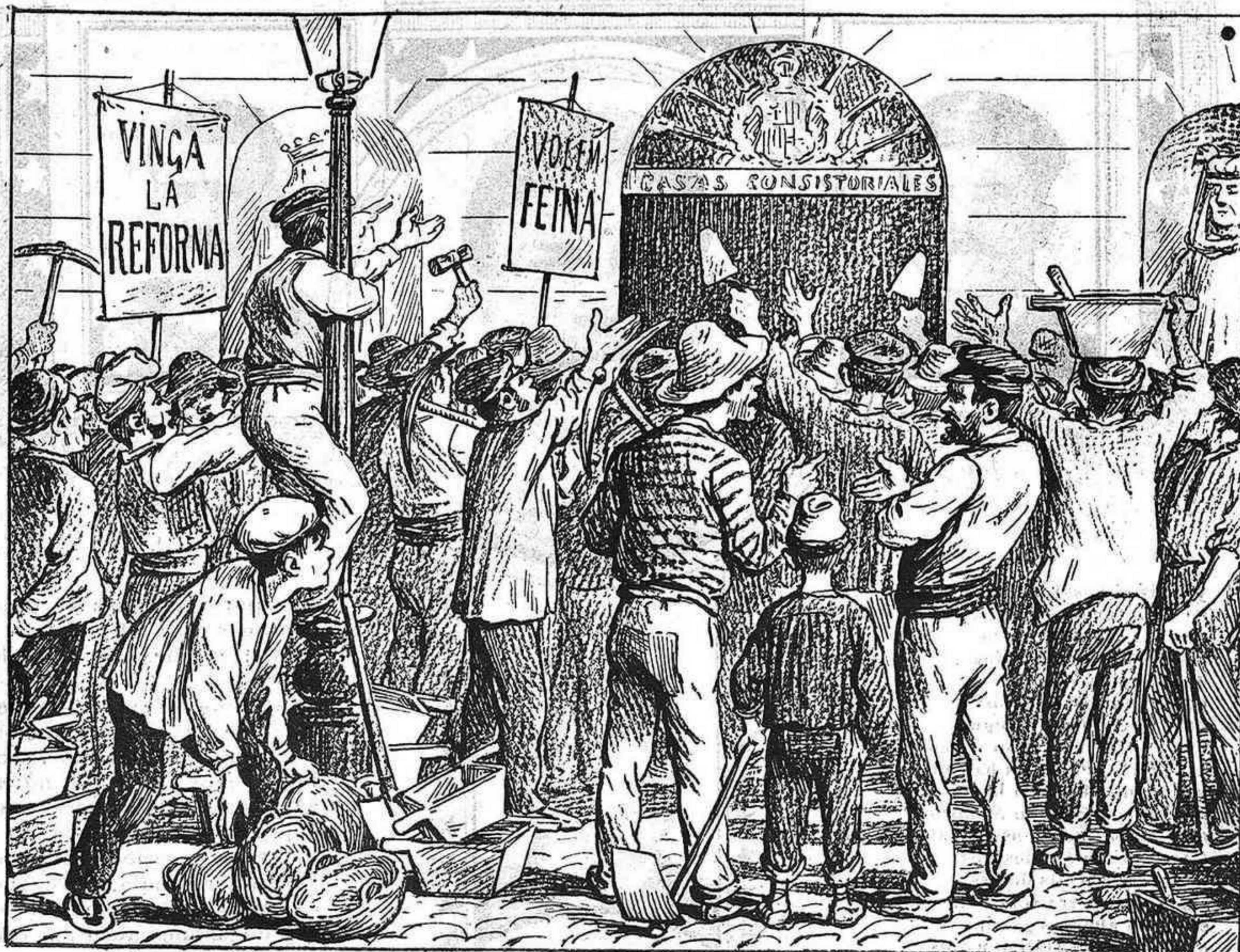
Lo ball *Capricho* es molt animat y vistós. La primera

MARINA ESPANYOLA

La esquadra de 'n Cámara, al sortir de Cádiz.

LA VEU DEL POBLE

—¡Apa, depressa, que aquest exèrcit necessita entrar en *operacions!*

parella hi executa una Jota aragonesa, que totes las nits se veu obligada á repetirla.

NOU RETIRO

Alternant ab balls com *Coppelia* y *La Follie*, en los qua's tant se distingeix la Sra. Cantini, se representa *La viejecita*, ab lo mateix decorat y vestuari en que durant tantas nits va ser posada en escena al Eldorado.

Las funcions de aquest teatro, resultan, per consegüent, molt entretingudas.... y sobre tot, molt frescas.

JARDI ESPANYOL

Continuan representantse las obras més populars del género xich. Ultimament s' ha posat en escena *El chaleco blanco* ab la seva corresponent banda de cornetas.

La Srta. Elena Lucas, es una tiple molt acceptable que 's fa aplaudir en obras com *Caramelo*, *El gorro fragio* y *La gracia de Dios*.

N. N. N.

MENSATJE A MAC-KINLEY

Als morros del President me presento srogantment *suplicantli* de tot cor bombardeji Barcelona sols una mica, una estona perque 'ns faria.... favor. Daria per resultat un atach ben apuntat

destruir alguna cosa cursi, com el monument de 'n López, que francament ens está fent molta nosa. Si apuntéssiu bé, de frenta al carré de la Regenta (*) obriríau dit carré que no passa de projecte y així 's portaria á efecte la reforma que may vé.

Si no voléu fé cap planxa, apuntéu cap á l' *Ensanxa*; puig per fer tret allí tenen convents que 's contan á cents y cregui que tants convents á nosaltres no 'ns convenen. Ja veu grandíssim Marrá que 'l vení á bombardejá no 'ns dona gens de neguit.... ¡Llástima que no 'u farà! perque gastá no voldrá dollars, pel nostre profit.

* *

Si l' esperit no l' enganya y 's resolt á atacá á Espanya, vosté qu' es tan presumit inventis unas granadas perque vagin disparadas de Washington á Madrid,

(*) Tros de carrer que va del carrer del Consulat al carrer Ample y s' ha d' unir al de Bilbao.

NOSTRES ENEMICHS

y aixís té vosté mateix
(si no li fa nosa 'l greix)
que pot atacá *dretxito*
als causants de la ruína
del exércit y marina
comensant per en *Morito*,
perque es un cas sapigut
que 'ls traydors quan s' han venut
son morts per qui 'ls ha comprat
y si aquest sol no li basta
no 's descuydi de 'n *Sagasta*
que també ns ha ensarronat.
Per *agrahiment*, després
á vosté y á n' els demás
els farém guerra com cal,
obligant als seus garrins
que corrents se tanquin dins
cada hú del seu corral.
Quan nosaltres governém
molt bé li demostrarem
de quin modo 's fa la guerra
á la seva garrinada,
que sabrá d' una vegada
quí es la gent de nostra terra.
No confongui als espanyols
ab los polítichs bunyols
que sols tenen l' amohino
en salvar lo que 'ls aguanta.
Ja he dit prou. *Sin más, alanta*,
passiho mal, senyor *Tocino*.

XANIGOTS.

ESQUELLOTS

Las noticias de la guerra son verdaderamente tristas y abrumadoras. Lo pitjor es que no 's donan al públich tot de un cop, sino á petites dóssis, ab la particularitat de que entre xarrup y xarrup de amar-gantor s' hi intercala la dolsor de una ilusió, de una esperansa, que ben prompte 's des-vaneix, produhintse llavoras un efecte mes dolorós y terri-

ble, que si 's digués tot, desde 'l primer moment.

Els mals tragos, passarlos depressa.

Ara sols falta veure si aquest estat de cosas ha de prolongarse indefinidament. Ara sols falta veure si 'ls que no van saber prevenir la guerra, y un cop aquesta declarada no l' han sabuda sostenir, tampoch sabrán terminarla, entregats á sas eternas vacilacions al servey de las mes absurdas concupiscencias.

A pesar de no ser LA ESQUELLA DE LA TORRATXA un periódich polítich, creuria faltar fins al instint de la conservació, prestantse á rodolar per l' abisme ab la mes estúpida indiferencia.

Mentres á las Corts va elaborarse la ley de autorizacions per aumentar tots los tributs, ningú va dir res, y la ley va passar sense discussió.

Avuy, en cambi, tots los recárrechs, tots los aumentos de quotas, tots los impostos, tots los sellos, cada hú pel seu costat demana la paraula, dihent:

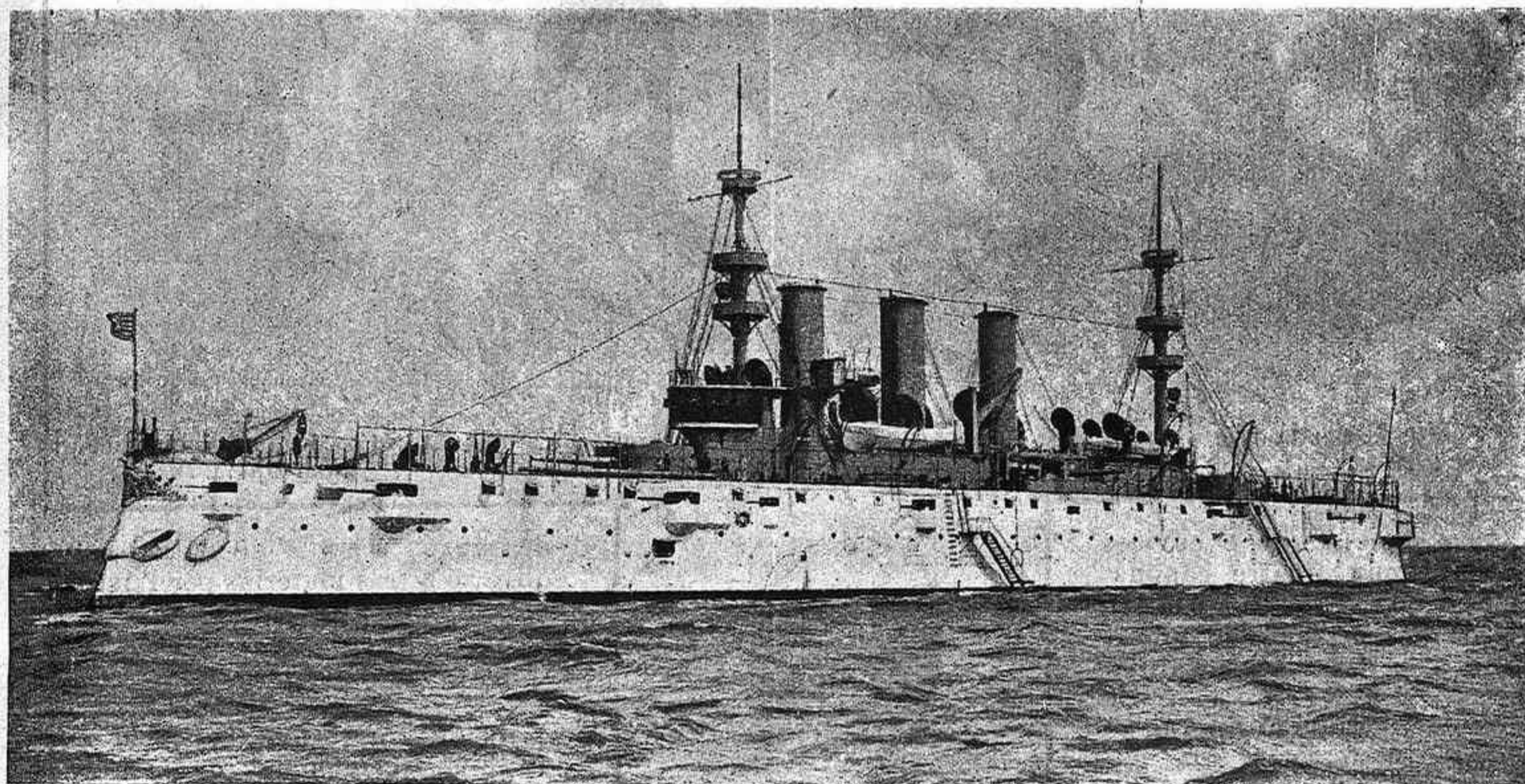
—A pagar, ó si no us embargarán.

De tot lo qual ne resulta que una nació com Espanya tinguda per molt católica, á causa de no haverse fet *protestant* á son degut temps, l' han convertida per forsa al *paganisme*.

Al sortir de la funció donada per la Guerrero la nit del

Lo tinent Hobson
y 'ls seus companys del *Merrymac*

NOSTRES ENEMICHS

L'acorassat *New-York*, barco capitá de la esquadra de 'n Sampson.

seu benefici, vaig recullir lo següent diálech á la porta del teatro:

- Qué te 'n sembla de la Guerrero en la *Dolores*?
- Val á parlar ab franquesa?
- Aixó desitjo.
- Donchs me sembla que *apenas se llama Lolita*.

Mirin que 'n som de desgraciats!

S' havia anunciat per diumenje al vespre un espectacle públich gratuít: no hi havia mes que sor-

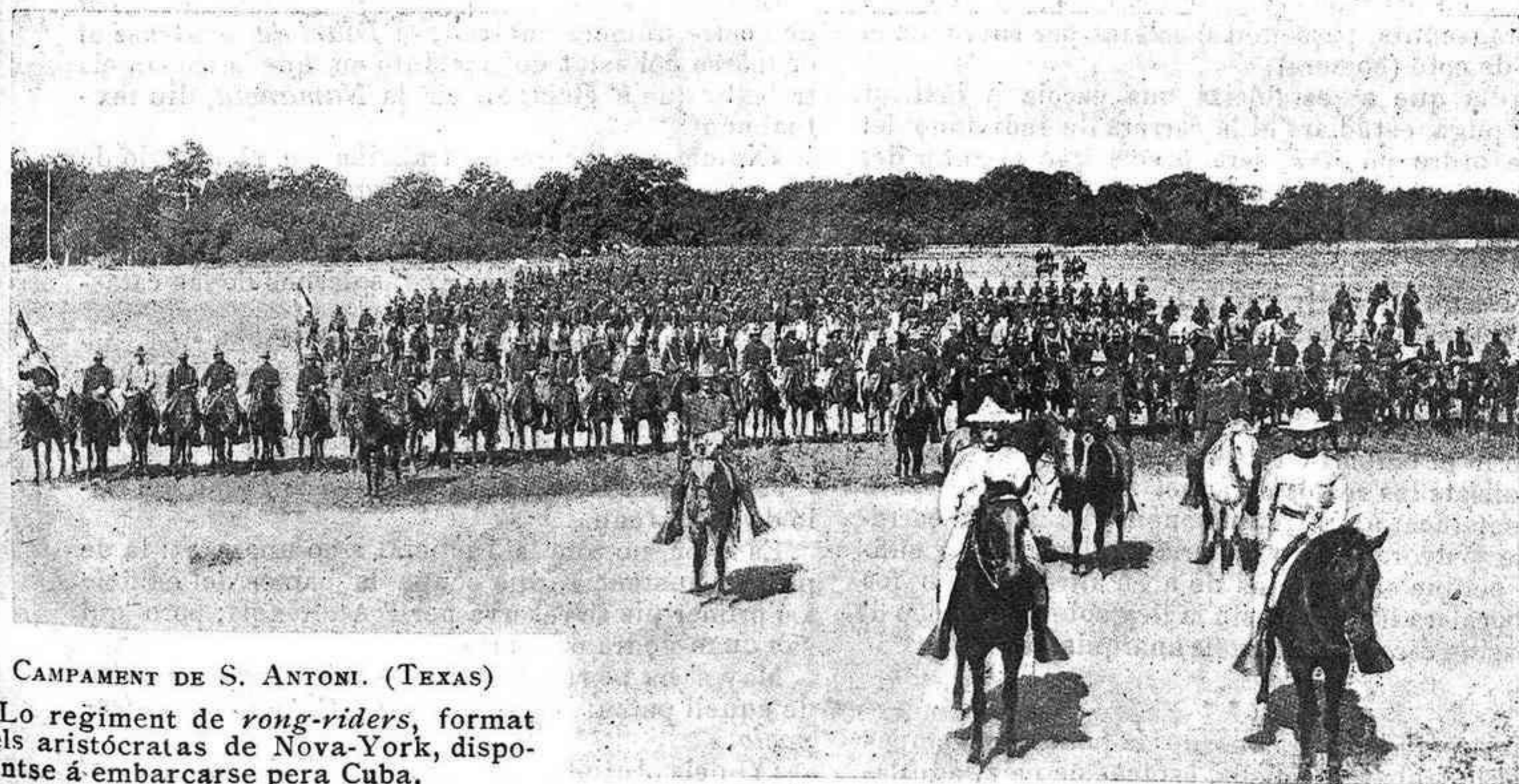
tir al carrer ó enfilarse al terrat per disfrutarlo... y ¡cucut! la funció va celebrarse á porta tancada.

O á núvols extesos, ja que 's tractava de un gran eclipse de lluna.

La *casta diva* devia donarse vergonya de mostrar á tothom els efectes que l'ombra de la terra li produheix quan per damunt d'ella 's posa. ¡Coqueta!...

Y no obstant—com deya un astrónomo—son mes eclipses els que no 's veuhen que no pas els que 's poden contemplar. Els que no 's veuhen son *eclipses eclipsats*.

NOSTRES ENEMICHS

CAMPAMENT DE S. ANTONI. (TEXAS)

Lo regiment de *rong-riders*, format pels aristócratas de Nova-York, disposantse á embarcarse pera Cuba.

JEFES DE LA ESQUADRA ESPANYOLA, DESTRUHIDA DAVANT DE SANTIAGO DE CUBA

Antoni Eulate, comandant del Vizcaya.

Emili Diaz Moreu, comandant del Cristóbal Colón.

J. B. Lazaga, comandant del Oquendo.

Victor Concas, comandant del Maria Teresa.

Al últim sembla que s'enviarán á Barcelona quatre canons Ordóñez de 30 centímetros y mitj, 14 metros de llargada y 48 toneladas de pes, sense contar ab la curenya.

Fixinse bé en que hi dit que s'enviarán.

Ara ja no mes falta que arribin á temps y qu'estiguin en situació de funcionar quan se necessitin.

¿Succehirá aixís?

Que volen que 'ls digui: m'escama molt que 'l nom de aquests instruments de guerra tan necessaris per la defensa de una plassa's compongui de dugas negacions: *Cal No!*

Un periódich reproduheix lo següent fragment de un *parte* donat per un dels nostres inspectors de policia al jutjat de guardia:

«...«los dos cogidos lo son por faltas á la moral, á la vía pública y pasearse sobre el comercio.»

Se 'ls dona un any de temps per desxifrar aquest galimatias. Y no obstant, es la cosa mes senzilla.

Lo jutje va averiguar que 's tractava de dos tipos, qu' en los molls (vía pública), ofenían la moral dels transeunts, passejant ó saltant per sobre unas balas de cotó (comers).

Lo día que s'estableixi una escola ó institut ahont puga estudiarshi la carrera de individuo del cos de ordre públich, será precís que al autor del *parte* que deixém mencionat, se 'l nombri *cate-drátich*.

A Málaga un individuo 's fumava un cigarro de deu céntims ab la major tranquilitat del mon, quan de repen t¡¡barrabúm! son aun espátech com un tró.

Per fortuna en aquell precís instant no 'l tenia á la boca, sino als dits. D'altra manera, lo que menos se n'hi emporta 'l nas.

Analisats los restos de aquell *impuro*, 's va veure que tenia ficat á dintre un canonet de llauna carregat de pólvora ó altre materia explossiva. Lo suficient perque si 's tractés de algú altre que no fos la Tabacalera li apliquessin la lley sobre l'empleo d'explossius dictada contra 'ls anarquistas.

Fins ara en los cigarros de la poderosa companya s'hi trobavan cabells, espinas de peix, agullas

Pasqual Cervera
Almirant de la esquadra

de ganxo, pinyols de dátil ó d'oliva, ó altrás materias per l'istil mes ó menos fastigosas.

En quant á cartutxos de pólvora no se 'n hi havían trobat encare.

Es de creure que 'l sistema s'anirá perfeccionant y que ab lo temps contindrán ademés una planxa fonográfica, que una vegada haja estallat lo cartutxo, diga ab veu aflamencada de cigarrera:

—Pa que t'acuerdes de mí!...

Lo día de Sant Pere en Vico va declararse immortal.

Traballa en lo *Teatro de la Zarzuela* de Madrit, y entre la funció de tarde y vespre va representar la friolera de 14 actes, en la següent forma: *La Carcajada*, 3; *Los Domadores*, 1; *Juan José*, 3; *La Pasionaria*, 3; altra vegada *Los Domadores*, 1; y segon cop *Juan José*, 3. Total: 14.

Y no hi ha noticia de que 's vaja reventar.

Per aixó dich que va declararse *immortal*.

En corroboració de lo que deyam en la *Crónica* de nostre número anterior, el *Diari de 'n Brusí* al ocuparse del estat de adelanto en que 's troban els traballs que s'efectuan en la *Numancia*, diu textualment:

«Numerosas brigadas trabajan en el arreglo de los salones y cámaras, en los cuales se emplean maderas bruñidas y muy bien talladas.»

En los actuals moments las noticias per aquest istil venen molt á tom per consolarnos de las catástrofes navals qu'estém sufrint.

Es lo que correspon. A ministros de Marina que no donan un pas que no s'tallin, maderas *muy bien talladas*.

Ja tením la Justicia instalada en lo Paláu del Saló de Sant Joan.

Es á dir, no tota la Justicia, sino una part: la de primera instancia, que ocupa 'ls baixos del edifici. Lo primer pis se reserva per l'Audiencia; pero qui sab quan podrá ocupar-lo.

May s'ha pogut dir ab mes rahó que tractantse de aquell palau: «*Las cosas de Palacio van despacio.*»

¿Y dels Jutjats munic pa's, qué n'hem de fer?

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRAS CATALANAS

DEL
POPULARÍSSIM ESCRIPTOR FESTIU

C. GUMÀ

Fruyta del temps. —Colecció de poesias, formant quatre tometes titolats: <i>Fruyta amarga, Fruyta verda, Fruyta agre-dolsa y Fruyta madura</i> , 2. ^a edició, ilustrada. Cada tomet 0'50 de pesseta, tots junts.	2'00
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci. —4. ^a edició, ilustrada.	0'50
Del bressol al cementiri. —6. ^a edició, ilustrada.	0'50
Buscant la felicitat. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50
Petons y pessichs. —3. ^a edició, ilustrada.	0'50
Barcelona en camisa. —3. ^a edició, ab dibuixos.	0'50
Lo deu del sigle. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
¿Home ó dona? —3. ^a edició, ilustrada.	0'50
La dona nua (¡Moralment!). —3. ^a edició, ab dibuixos.	0'50
Tipos y topos (Colecció de retratos). —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
¡Guerra al cólera! Instruccions per combátrel. —2. ^a edició.	0'25
Cla y catalá. Llissóns de gramática parda. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Don Quijote de Valcarca. —Viatje extraordinari.	0'50
¡Ecce-Homo! Monólech en un acte y en vers. —6. ^a edició.	0'50
Mil y un pensamientos. —Colecció de máximas y sentencias.—Un tomo de unas 100 páginas.	1'00
Lo Rosari de l' Aurora. —Album humorístich, ab caricaturas, 2. ^a edició.	0'50
Filomena. —Viatje de recreo al interior d' una dona. 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán.	0'50
Sobre las donas. —Polémica entre C. Gumà y Fantástich.	0'50
Gos y gat. —Juguet cómich en un acte y en vers. 2. ^a edició.	1'00
Vuyts y nous. —Ab lo retrato del autor.	0'50
Un cap-mas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
20 minuts de broma. —Un tomet que conté dos monólechs representables, titolats: <i>¡Tres micos!</i> y <i>Un cessant</i> 2. ^a edició ilustrada.	0'50
Lo pot de la confitura. —Colecció de poesias.	0'50
La Exposició Universal. —Humorada agre-dolsa, en vers, 2. ^a edició.	0'50
Cura de cristiá. —Juguet cómich en un acte y en vers. (En colaboració).	1'00
Guía cómica de la Exposició Universal. —Un tomo d' unas 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos.	1'00
L' amor es cego. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
Una casa de dispesas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
Cansóns de la flamarada. —Un tomo de 128 páginas.	1'00
La primera nit. —(<i>Impresions de un nuvi</i>) 4. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo día que 'm vaig casar. —(<i>Impresions d' una nuvia</i>). 2. ^a edició; ilustrada.	0'50
Ensenyansa superior. —Juguet cómich, en un acte y en vers.	1 00
Drapets al sol. —Escándol humorístich ilustrat, 2. ^a edició.	0'50
Quinze días á la lluna. —Gatada en vers, ilustrada.	0'50
Ni la teva ni la meva. —Comedia en tres actes y en vers.	2'00
Un viatge de nuvis. —Humorada en vers, ilustrada. 2. ^a edició.	0'50
¿Quina dona vol vosté? —Humorada en vers, 2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo primer día. —Juguet cómich lírich, en un acte y en vers.	1'00
Art de festejar. —Catecisme amorós, en vers, ilustrat per M. Moliné, 2. ^a edició.	0'50
Guía del Conquistador. —2. ^a part del <i>Art de festejar</i> , ilustrat per M. Moliné.	0,50
¿Colón ó Carnestoltas? —Ensarronada cómica municipal, ilustració de M. Moliné.	0'50
¡Abaix lo existent! —Disbarat cómich en un acte, en vers.	1'00
Lo Marqués de Carquinyoli. —Juguet cómich en un acte.	1'00
Una aventura de amor. Ilustrada per M. Moliné.	0'50
Pelegrins á Roma —Viatje bufo trágich en vers, ilustrat, 2. ^a edició.	0'50
¿Per qué no 's casan los homes? —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
¿Per qué no 's casan las donas? —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50
Jesús María Joseph. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1'00
La salsa del amor. —2. ^a edició, ilustrada.	0'50
Lo mon per un forat. —Humorada en vers, ilustrada.	0'50
¿Cóm se pesca un marit? —Humorada en vers, ilustrada.	0'50
De la Rambla á la manigua. —Aventuras d' un reservista, ilustradas, 2. ^a edició.	0'50
Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba, ilustrada.	0'50
Un casament á proba. —Humorada en vers, ilustrada, 2. ^a edició.	0'50

Próximament sortirà d'aquest autor

LA SENYORA DE TOTHOM

Poden fer lo pedido nostres correspondents.

TARJETAS

Con vistas de edificios, sitios pintorescos y todos los episodios de una corrida de toros.

PRECIO DE CADA POSTAL

10 céntimos

Colección compuesta de 20 tarjetas postales.

Ptas. 1'50

ULTIMO PUBLICADO DE LA
COLECCIÓN DIAMANTE (Edición LÓPEZ)

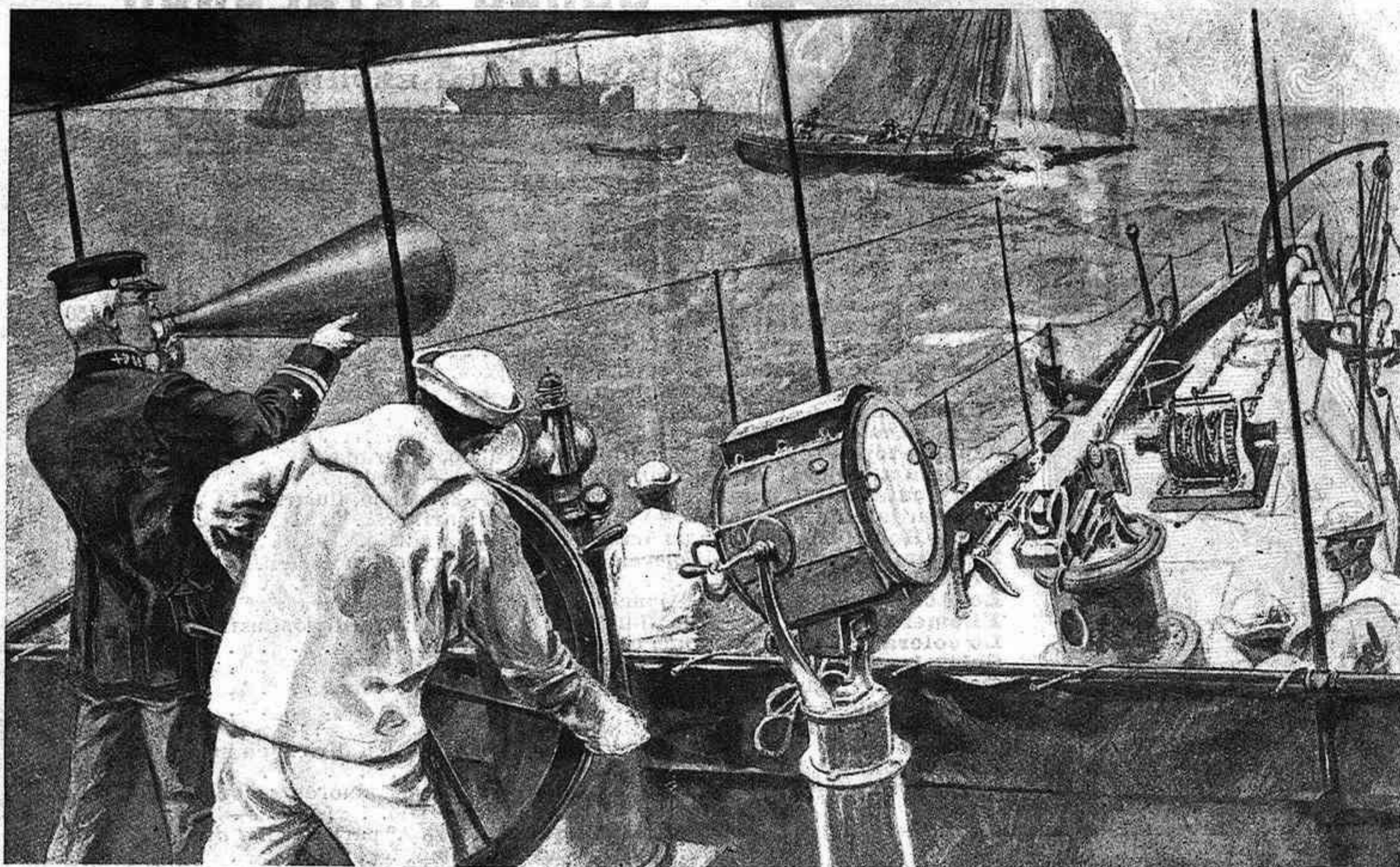
INSTANTÁNEAS

POR **Antonio Zozaya**

Un tomo 16.º Ptas. 0'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als correspondents de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

NOSTRES ENEMICHS

Un guarda-costas americá, interrogant á las embarcacions que surten de Nova-York.

Aquests no hi caben, y per ara y qui sab si per sempre 's quedarán á Sant Gayetano.

—De manera que no hi ha remey—deya un curial—fassis lo que 's vulga, á Barcelona la justícia ha de quedar *partida*.

Se 'm conta com á certa la següent anécdota.

Un papá rich ha portat la seva filla á pensió en un colégi de monjas francesas. Lo que mes li interessa es que aprengui l' idioma de Racine.

Al cap de alguns días la visita, y volent ferse cárrech dels seus progressos, li diu:

—*Viene, que je t'embrasse, ma fille.*

La noya 's queda somrient y mirantse'l com alelada, puig no l' entent poch ni molt.

Per fortuna la superiora, allí present, li diu en accent castellá mal xapurrat:

—*Vaya: apróchate, que tu papá quiere embara-zarte.*

¡Horrorós!! ¿Veritat?

—¿Quín preu té?—pregunta un senyor després de seguirlo.

—Vinticinch duros al mes—li respón la portera.

—El trobo una mica massa car.

—¿Car un pis tan gran y sobre tot tan divertit?... No ho cregui.

—¿Tan divertit, diu?

—Sí, senyor, sí: moltíssim. No més que per veure la cara que fan els viatjers quan els escapa 'l tren, 'n poden pagar trenta.

Entre dos baillets de uns vuit anys de edat, l' un fill de l' amo y l' altre del masover, y per consegüent l' un rich y l' altre pobre.

Lo fill de l' amo está menjant ab molt dalit un plat de sopas, y 'l fill del masover se 'l mira glatint. Al últim no pot contenirse més y li diu:

—Tú: dom sopas.

—No, noy, no—respón l' altre—¿que no veus que creman.

—A tú no 't creman pas—replica 'l primer.

—Oh—fa l' egoista—á mí ja 'm coneixen.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Es-ca-ti-ma-ri-a.*
- 2.ª ID. 2.ª—*I-sa-i-as.*
- 3.ª MUDANSA.—*Jaca—Maca—Taca—Paca—Saca—Vaca.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Gil—Rosa.*
- 5.ª PANERA NUMÉRICA.—*Marcelino.*
- 6.ª CONVERSA.—*Rica—Nasia.*
- 7.ª GEROGLIFICH.—*Com mes endins menos enfora.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

Hi ha per llogar un pis del passeig de l' Aduana, davant de l' estació del ferro-carril de Fransa.